

20. Elkem A/S

(Endring av konsesjonsvilkår.)

Olje- og energidepartementets samtykke
30. august 1988.

«Det vises til Deres brev av 10. august d.å.
Med hjemmel i lov av 14. desember 1917 nr.
16 § 34 jfr. § 37 og fullmakt gitt ved kgl. res. av
11. januar 1978 gis det tillatelse til å endre El-
kem A/S's eksisterende konsesjoner slik:

«Tilsammen inntil 33 pst. av selskapets ak-
sjekapital kan eies av utenlandske og helt el-
ler delvis utenlandsk kontrollerte rettssub-
jekter.

Utover dette kan inntil 20 pst. av aksjene
eies av Bergesen D.Y. A/S.»

21. Buskerud energiverk

(Tillatelse til erverv og ekspropriasjon m.v.
for utbygging av Pikerfoss kraftverk i
Numedalslågen. Kongelig resolusjon
14. november 1980. Minstevannføring.)

Kongelig resolusjon 23. september 1988.

I Innledning

Buskerud energiverk fikk ved kgl. res. 14.
november 1980 tillatelse etter ervervsloven
og vassdragsloven til utbygging av Pikerfoss
kraftverk.

Ifølge konsesjonsvilkårene etter vass-
dragsloven skal Kongen fastsette endelig
minstevannføring om sommeren etter en
prøveperiode på 5 år. Sommervannføringen i
prøveperioden har vært 10 m³/s, mens minstevannføringen om vinteren ble endelig fast-
satt i konsesjonen til 0,5 m/s.

I kapittel II følger NVE's innstilling, kapitel III inneholder Miljøverndepartementets uttalelse i saken og i kapittel IV finnes departementets bemerkninger.

II Innstilling fra NVE 21. juni 1988:

«Numedalslågen.

Pikerfossen kraftverk. Minstevannføring

Vi viser til Kgl. res av 14. november 1980 som ga Buskerud Energiverk tillatelse til utbygging av Pikerfoss Kraftverk.

Utbyggingen medfører redusert vannføring over en strekning på ca. 1 km. Konsesjonæren tilpliktet iflg. vilkårenes pkt. 2 å slippe en minstevannføring på 10 m³/sek. i perioden 1. juni–31. august over en prøveperiode på 5 år fra 1982–83. Buskerud E-verk ble også pålagt å bekoste nærmere undersøkelser i prøveperioden, og når prøveperioden var over skulle endelig minstevannføring fastsettes på grunnlag av de foretatte undersøkelser.

Direktoratet for naturforvaltning har gjennomført fiskeribiologiske undersøkelser fra 1981–85 for å vurdere effekten av den reduserte vannføringen. Resultatene fra undersøkelsen foreligger i DN's rapport 1981–1985, «Virkning av redusert vannføring på bunndyr, fisk og fiske ved regulering av Pikerfoss-Numedalslågen fra 1981–85».

Rapporten gir forslag til tiltak og minstevannføringsreglement som bl.a. konkluderer med følgende:

«Det som til slutt blir avgjørende fra et fiskeribiologisk synspunkt for størrelsen på sommervannføringen er at fisken sikres skikkelige passasjemuligheter. Med tanke på de forholdene som blir skapt på strekningen etter at tersklene er bygd, skulle 2 m³/s være tilstrekkelig. Resultatene fra tellingen i fisketrappa viste at det var liten vandring ved 10 m³/s.

Vannføring på 2 m³/s skulle ikke gjøre det vanskelig å finne trappeåpningen hvis fisken forøvrig vandrer oppover elvestrekningen. Sommervannføring på 2 m³/s ville også skape et forhold mellom vinter- og sommervannføring som mer tilsvarer det en har for midlere vannføring i elva ellers. En vil derfor foreslå at sommervannføringen ved Pikerfoss settes til 2 m³/s fra 1. juni–31. august. Hvis det senere skulle bli aktuelt med laks så langt oppover Numedalslågen som til Pikerfoss må minstevannføringsreglementet tas opp til ny vurdering.»

På den nevnte strekningen er det bygd tre betongterskler som alle er utstyrt med fiske-trapper. Den siste fisketrappen ble bygd ferdig høsten 1987.

Strekningen fra dammen til utløpet har vært vurdert med forskjellige vannføringer, og den 26. mai 1987 ble det arrangert en befaring med deltakelse av naturverninspektør Bo Anderson, Fylkesmanen i Buskerud – vassdragsforvalter Anders Horgen, sjefsing. Finn Johannessen, Buskerud E-verk – avd.ing Midthun, Buskerud E-verk og overing. Sæveraas, NVE-VN. Det ble sluppet minstevannføringer på 0,5 m³/s, ca 4,8 m³/s og ca 1,2 m³/s.

Pikerfossenområdet er også etter utbygging attraktivt for rekreasjon og sportsfiske, og området på tippa oppstrøms dammen er en populær rasteplass.

Forsøket med forskjellige minstevannføringer viste at det kan oppnås et brukbart landskapsmessig resultat med ca 3 m³/s med de tersklene som nå er bygd, men området ved dammen vil få et noe bedre utseende med ca 4 m³/s.

Ut fra landskaps- og friluftsmessige vurderinger mener vi minstevannføringen i perioden 1. juni–31. august helst bør være 4 m³/s, men ikke under 3 m³/s.»

III Uttalelse fra Miljøverndepartementet 26. juli 1988:

«Buskerud Energiverk. Fastsettelse av minstevannføring ved Pikerfoss kraftverk

Vi viser til Deres brev av 6. oktober 1986. Buskerud Energiverk (tidligere Buskerud Kraftverk) fikk konsesjon på erverv av bl.a. Pikerfoss ved kgl. res. 14. november 1980.

Det ble samtidig gitt tillatelse etter vassdragsloven til utbygging av fallet.

I tillatelsen het det at vannføringen bl.a. (post 2 i vilkårene etter vassdragsloven) at konsesjonæren tilpliktes i perioden 1. juni-31. august å slippe en minstevannføring på 10 m³/s i en prøveperiode på 5 år. Endelig minstevannføring skulle fastsettes på grunnlag av foretatte undersøkelser i løpet av prøveperioden. Bakgrunnen for prøveperioden var å kartlegge effekten av redusert vannføring på fisk og fiske over den berørte elvestrekningen.

I perioden 1. september til 31. mai ble minstevannføringen fastsatt til 0,5 m³/s.

Miljøverndepartementet foreslo i sin uttalelse til NVE's innstilling at det ble installert et miniaggregat i inntaksdemningen for å kompensere for produksjonstap ved slipp av minstevannføring. Buskerud Energiverk fant dette interessant og har satt av plass for dette.

Buskerud energiverk ble i brev av 14. september 1983 fra vassdragsdirektoratet pålagt å bygge terskler. Tersklene er nå ferdige.

Direktoratet for naturforvaltning-Reguleringsundersøkelsene fikk i oppdrag å foreta fiskeribiologiske undersøkelser. Disse ble gjennomført i 1983, 1984 og 1985. Resultatene foreligger i rapport 1981-1985 fra Dn-Reguleringsundersøkelsene. Av rapporten går det fram at aurens gyteareal er begrenset på den 6 km lange utbygde elvestrekningen. Dette skyldes den lave minstevannføringen om vinteren. På grunn av redusert bunndyrproduksjon som følge av tørrleggingen om vinteren, er strykstrekningen lite egnet som fiskebiotop også ved sommervannføring. Rapporten konkluderer med at det derfor vil være tilstrekkelig med sommervannføring på 2 m³/s for fiske og for å sikre fiskens frie gang mellom terskelbassengene. Dersom det imidlertid senere skulle bli aktuelt å føre laks forbi Pikerfoss, må spørsmålet om minstevannføring tas opp på nytt.

På bakgrunn av denne rapporten foreslår Direktoratet for naturforvaltning at minstevannføringen i perioden 1. juni-31. august settes til 2 m³/s.

Den aktuelle elvestrekningen har imidlertid også andre brukerinteresser. Muntlig meddelelse fra Norges kajakk- og kanoforbund v/Rekdal peker på at padleinteressene er avhengig av minimum 3 m³/s.

Videre er landskapsverdiene ved det aktuelle vassdragsavsnittet av stor betydning. Miljøvernavdelingen i Buskerud har i 1987 sammen med Buskerud Energiverk og NVE prøvd ulike vannføringer i Pikerfoss. Dette for å finne fram til en vannføring som er tilstrekkelig for å ta vare på landskapsverdiene i vassdragsavsnittet. På bakgrunn av disse forsøkene, går Fylkesmannen i Buskerud ved miljøvernavdelingen i brev av 27. april 1988 til Miljøverndepartementet, inn for at minstevannføringen i sommermånedene fastsettes til 4 m³/s.

NVE går i brev av 21. juni 1988 til OED inn for at minstevannføringen om sommeren helst bør være 4 m³/s, men ikke under 3 m³/s.

Fylkesmannens miljøvernavdeling har tatt opp spørsmålet om endret minstevannføring også om vinteren ut fra at en økt minstevannføring vinterstid ville gitt bedre gyte- og pro-

duksjonsforhold for fisken. Miljøvernavdelingen anmoder også om at sommervannføringen opprettholdes fram til 1. oktober.

Departementet vil, på bakgrunn av de utredninger og uttalelser som foreligger, peke på at det synes akseptabelt at minstevannføringen om sommeren settes ned fra 10 til 4 m³/s. Det synes imidlertid å være behov for å øke sommerperiodens lengde og for å øke vintervannføringen.

Vi foreslår derfor at det fastsettes et minstevannføringspålegg (nedenfor kalt reglement) som gir rom for fleksibilitet. Fleksibiliteten bør ivaretas ved at en gruppe som nedsettes av OED rådgir Buskerud Energiverk. Hensikten med fleksibiliteten er at minstevannføringen om sommeren i perioder med høy kraftverdi (tørrår), kan minskes mot at brukerinteressene «får dette igjen» senere ved at sommerperiodens lengde økes og/eller at vintervannføringen økes. Også andre tiltak til beste for almenheten kan være aktuelle. I OED's foredrag til den kgl. res. bør formålet med fleksibiliteten og sammensettningen av den rådgivende gruppen beskrives.

Vi foreslår at den rådgivende gruppen består av en representant for fylkesmannens miljøvernavdeling, en representant for kommunen og en representant for grunneierne, med energiverket som sekretariat. Vi antar at gruppen når dette av tidsmessige grunner er nødvendig kan behandle sakene telefonisk.

Ubalansen som kan oppstå ved at energiverket gjentatte ganger «tar» vann uten å «gi» noe igjen vil forutsetningsvis sikres ved at gruppen da benytter seg av sin vettorett når sommervannføringen på 4 m³/s neste gang skal underskrides.

Forslag til reglement:

«Konsesjonæren tilpliktes i perioden 1. juni-31. august å slippe en vassføring på minimum 4 m³/s.

I perioden 1. september til 31. mai tilpliktes konsesjonæren å slippe en vassføring på minimum 0,5 m³/s.

Konsesjonæren kan, etter at dette først har vært godtatt av en rådgivende gruppe, i perioder minske sommervassføringen ned til minimum 2 m³/s.»

IV Departementets bemerkninger

Buskerud energiverk fikk ved kgl. res. 14. november 1980 tillatelse etter ervervsloven og vassdragsloven til utbygging av Pikerfoss kraftverk.

Post 2 i vilkårene etter vassdragsloven har følgende ordlyd:

«Konsesjonæren tilpliktes i perioden 1. juni-31. august å slippe en minstevannføring på 10 m³/s i en prøveperiode på 5 år. Utbygger skal bekoste nærmere undersøkelser i prøveperioden. Når prøveperioden er over, fastsetter Kongen den endelige minstevannføringen på grunnlag av de foretatte undersøkelser. I perioden 1. september-31. mai tilpliktes konsesjonæren å slippe en minstevannføring på 0,5 m³/s.»

Etter prøveperioden har Direktoratet for Naturforvaltning (DN) foretatt fiskerifaglige

undersøkelser. På bakgrunn av stor forskjell mellom vanddekket areal sommer og vinter etter dagens ordning, fant DN å kunne gå inn for en sommervannføring på 2m³/s ut fra hensynet til fisken.

Representanter fra NVE, fylkesmannen i Buskerud, Buskerud energiverk og naturverninspektøren har så foretatt undersøkelser for å vurdere den sommervannføring som er nødvendig ut fra landskapsmessige hensyn. Det konkluderes med at det kan oppnås brukbart landskapsmessig resultat med ca. 3 m³/s med de tersklene som nå er bygd, men området ved dammen vil få et noe bedre utseende med ca. 4 m/s. NVE tilrår i sin innstilling at minstevannføringen i perioden 1. juni–31. august helst fastsettes til 4 m³/s, og i hvert fall ikke under 3 m³/s.

Det følger av uttalelsen fra Miljøverndepartementet at det godtas at minstevannføringen om sommeren settes ned fra 10 til 4 m/s. Det påpekes imidlertid at det på grunnlag av uttalelse fra fylkesmannens miljøvern-avdeling synes å være behov for å øke sommerperiodens lengde og for å øke minstevannføringen om vinteren. Miljøverndepartementet foreslår derfor innføring av et fleksibelt manøvreringsreglement.

Olje- og energidepartementet finner at spørsmålet om fleksibelt manøvreringsreglement er interessant, men for lite utredet. Departementet har derfor foreslått overfor Miljøverndepartementet at slike ordninger utredes nærmere, men at man ikke innfører et fleksibelt reglement i den konkrete sak.

Miljøverndepartementet har godtatt dette standpunkt, under forutsetning av at det pålegges en minstevannføring om sommeren på 4 m³/s.

Olje- og energidepartementet tilrår at det i samvar med NVE's innstilling og med tilslutning fra Miljøverndepartementet fastsettes en minstevannføring om sommeren på 4 m³/s. Minstevannføring om vinteren er som tidligere bestemt 0,5 m³/s.

OLje- og energidepartementet

tilrår:

Minstevannføringen i perioden 1. juni–31. august for Pikerfoss kraftverk fastsettes til 4 m/s, jfr. kgl. res. 14. november 1980.

22. Hafslund Nycomed AS

(Konsesjon for å øke den utenlandske eierandelen.)

Olje- og energidepartementets samtykke
26. september 1988.

«Det vises til søknad av 19. juli 1988.

Med hjemmel i lov av 14. desember 1917 nr. 16 § 34, 2. ledd, jfr. § 37 og fullmakt gitt ved kgl. res. av 11. januar 1978 gis det tillatelse til å øke den utenlandske eierandelen fra 20 % til 33 1/3 % av stemmeberettiget aksjekapital. Det gis likeledes tillatelse til å utstede inntil 50 % av den totale aksjekapital som stemmerettsløse aksjer som kan eies av utlendinger.

Konsesjonen gis med følgende vilkår:

Hafslund Nycomed AS skal ha sete i Norge, og selskapets styre skal til enhver tid bare bestå av norske statsborgere.»

23. A/S Stormgård

(Konsesjon for erverv av aksjer i Norsk Elektrokemisk Aktieselskab.)

Olje og energidepartementets samtykke
26. september 1988.

«Det vises til Deres søknad av 17. mars 1988.

Det opplyses i søknaden at A/S Stormgård har ervervet 10,4 % av aksjene i Norsk Elektrokemisk Aktieselskab.

Norsk Elektrokemisk Aktieselskab og dets datterselskaper innehar vannfall med utbygde kraftverker i Kragerøvassdraget, Kvina og Drammenvassdraget som er konsesjonspliktige i henhold til lov av 14. desember 1917 nr. 16 (industrikonsesjonsloven) kap. IV.

Søknaden har vært forelagt berørte kommuner og fylkeskommuner til uttalelse gjennom fylkesmannen. Høringsinstansene hadde ingen innvendinger med unntak av Kvinesdal kommune som ikke finner å kunne tilrå konsesjon med mindre konsesjonssøkerne vil opprette nye arbeidsplasser i kommunen.

Olje- og energidepartementet finner ikke at det er grunnlag for å sette slikt vilkår i forbindelse med en konsesjon av aksjerverv.

I medhold av industrikonsesjonsloven § 36 og bemyndigelse gitt ved kgl. res. av 11. januar 1978 gis A/S Stormgård konsesjon for erverv av 10,4 % av aksjene i Norsk Elektrokemisk Aktieselskab.

Tillatelsen meddeles på følgende vilkår:

Departementet finner at det av allmenne hensyn bør fastsettes konsesjonsvilkår om anvendelsen av kraftproduksjonen i Norsk Elektrokemisk Aktieselskab og dets datterselskaper. Det forutsettes at selskapene ikke skal være forpliktet til å levere kraften på andre vilkår enn det som er vanlig for tilsvarende kraftalg. I samsvar med vanlig praksis fastsettes vilkår om styresammensetning og selskapenes seter. Når det gjelder kraftpotensialet ved Holmen-Hellefos forutsetter de-